

Posamezne številke.
Navadne Din 1—
ob nedeljah Din 1—50.
"TABOR" izhaja vsak dan
nedelje in praznikov, ob
datumu naslednjega dne ter
mesecno po pošti D 12-50, za leto
sestavljeno D 20-50, dostavljen na dom
D 14—, na izkramico D 12-50.
Izrazi se po dogovoru.
Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

TABOR

Posamezne številke.
Navadne Din 1—
ob nedeljah Din 1-50.
UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru,
Jurčičeva ul. št. 4. L. and.
strojnice. Telefonski interurb. št. 274.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4. priležna doma. Tele-
fon št. 24. — SHS poštniškovni
številni št. 11.882.
Na naročila brez denarja se ne
vzira. — Rokopisni listi ne vračajo.

Leto: IV.

Maribor, petek 21. septembra 1923.

Številka: 213.

Pred petnajstimi leti.

Maribor, 20. septembra.

Pred petnajstimi leti je bila čista narodna ljubljanska nedelja, ki smo jo Slovenci vse do vojne obrobjali črno: 20. septembra leta 1908 so padle na slovenskih tleh slovenske žrtve med manifestacijami za najosnovnejše narodne pravice.

Vsem so dogodki v spominu: osveščila jih je proslava 15. obletnice ptujskih dogodkov. Sramotenje slovenskih mož in žena v Ptujju je vzbudilo ogorčenje v Ljubljani. V Ptujju je zavladovala družba in preganila naše ljudi, v Ljubljani se je oglasil spontani protest vsega naroda.

In 8. septembra je sledil 20. september 1908.

A glej: za nemčurško družbo se je postavila cesarska vlada. Poslala je soldatesko nad Slovence, ki so manifestirali za enakopravnost. Počile so puške in padla Lander in Adamič.

So li dunajski mogočniki slutili, da se bo čez deset let izpolnila ona: »Kdor se z mečem bori, bo z mečem pokoren!«

Saj cesarski Avstriji ni bilo treba meča. Izdihnila je na paralizni, ker ni več imela živeti.

Med vojno nismo toliko kot poprej mislili na Dunjra in Adamiča. Saj jih je bilo tisoč, desetstisoč. Čemu so padli?

Habsburgom se je zahotelo rešiti ogroženo oblast. Berlin je zgradil na Dunaju velike pilone za vsonemski most do Adrije in čez Balkan do Bagdada. Združil se je fevdalni monarhizem z gospodarskim imperijalizmom in sta si razdelila kozo slovenskega medveda. Srbija je bila potepšana, Rusija je gorela...

V septembru 1918 — deset let pozneje — smo stali žalostnih src na vojnih grobovih, a oči so radostno pozdravljale zarjo svobode. V veliki borbi narodov, gospodarskih sil in civilizacij se je odločevala tudi usoda malega slovenskega plemena, ki je bilo obupno potisnjeno v apatični svet, ki pa je imelo k sreči široko zaledje na slovenskem Balkanu.

In tu se je odigravala naša usoda. 8. septembra 1918 so se začeli boji za prebitje solunske fronte, 15. septembra je bila prebita in okoli 20. septembra se je razmahovala zmagovalna ofenziva.

Ob desetletnici ljubljanskih dogodkov je vladalo v Ljubljani veselje, kakor ga še ni občutilo slovensko srce, na Dunaju pa strah, kakor v dneh Napoleonskega pohoda...

Po 15. letih se spominjamo v Jugoslaviji tega, kar je bilo in se vprašujemo: Ali si bomo znali obratiti — svobodo in nezavisnost!

Katastrofalne posledice radikalne gospodarske politike.

Maribor, 19. septembra.

Za takoj ob nastopu današnje samoradikalne vlade, ki je bila pripravljena žrtvovati vse državne in nacionalne interese, samo da se iznebi kontrole demokratov, so prorokovali ponoseni politični krogi slabo državno gospodarstvo. Kako daleč pa smo pod to vlado že prišli, dokazuje zadnje povišanje železniških tarifov, ki je stopilo v veljavo 15. septembrom.

Poleg 6-kratnega zvišanja davkov, nezmožnih taks je radikalna vlada sedaj povišala železniške tarife za 20-100%. S tem so zadeli naše narodno gospodarstvo naravnost v srce. Kajti država, v kateri železnica in promet v obče ne služita obimnim interesom, ampak finančne-

Po izgubljeni bitki za Reko.

Nezadovoljnost radi slabosti vlade narasča. — Pašić rešuje samo še Baroš in Delto.

Beograd, 20. septembra. Politični krogi se intenzivno bavijo z reškim vprašanjem, ki je v tem trenutku najaktualnejši politični problem, zanimajoč me samo politike, ampak tudi široko javnost. Opozicija je nezadovoljna z vladnim stališčem in očita Pašiću, da je zamudil pravi trenutek, ko bi lahko naša vlada zavrnila italijansko izigravanje jugoslov. interesov. Opozicija zahteva, da naj se reško vprašanje poveri Društvu narodov. Naj bi se ob tej priliki podala izjava, da za našo državo ne obstoji več rapalska pogodba; s tem bi obenem deklarirali pravico do onih ozemelj, ki so nam jih Italijani anektirali.

Za soboto je pričakovati vrnitev znanjega ministra dr. Ninčiča. Šele po njegovem povratku bo vlada storila definitivne sklepe o reškem vprašanju.

Beograd, 20. sept. Pogajanja med Beogradom in Rimom se bodo nadaljevala. Imenovanje generala Giardinija ni zmatrala za kršitev rapalske pogodbe. Naša vlada se je baje sprijaznila z dejstvom, da je izgubila boj za nezavisnost svobodnega mesta Reke. Sedaj samo še išče načina, kako bi prisilila Italijo, da

bi izpolnila vsaj svoje obljube glede Baroša in Delte. Pašić je v tem smislu odgovoril Mussoliniju. V svojem pismu je najprej naglasil vero, da so izjave rimskih državnikov odkritosrčne in da je sporazum mogoč. Treba pa bi bilo, da bi se Pašić sestal z Mussolinijem. V ta namen je predlagal sestanek v Opatiji. — Ta sestanek bi bil potreben tudi z ozirom na nameravani obisk našega kralja v Rimu in na obisk Viktorja Emanuela v Beogradu.

Beograd, 20. sept. Ko je naša parlamentarna komisija sprejela predlog italijanske vlade, da naj parlamentarna komisija upravlja Reko, je Mussolini izjavil napram dr. Rybaču in ostalim članom naše delegacije, da bo izpolnil vse obveznosti, ki jih vsebuje pisno znanjega ministra Sforza. O tem je Nako Perić obvestil ministrski svet, ko je zasedal pod kraljevim predsedstvom, in vlada je to stališče sprejela. Medtem, ko bi bila morala tudi rimska vlada odobriti sporazum, je Mussolini prekršil svoje obljube in pogajanja so bila takoj prekinjena. V svojem zadnjem namertu o rešitvi reškega vprašanja nima rimska vlada ne besediče o koncesijah.

Med Anglijo in Francijo popolno soglasje.

Pariz, 19. sept. Na današnjem sestanku Poincarreja in Baldwinja, obeh premierov Anglije in Francije, se je pokazala popolna solidarnost v pogledih na politiko obeh držav, od katerih sodelovanje je odvisen mir Evrope.

Pariz, 19. sept. Sinoči je prispel semkaj državni sekretar v Foreign Office, Sir William Tyrrell, da se udeležijo razgovorov med Baldwinom in Poincarrejem.

Pariz, 19. sept. V uradni in neuradni smatranje sestanek Poincarreja z Baldwinom za diplomatski dogodek največje važnosti. Baldwin je s tem dokazal, da hoče obnoviti skupno delovanje obeh držav. Poincarre je dokazal, da je Nemčija izdala za vzdrževanje pasivnega odpora

več zlatih manjk nego bi ji bilo treba dati za izpolnitev obveznosti. Dokazal je tudi, da je francosko-belgijsko izkoriščanje rudnikov v Poruhru vsak dan donosnejše. Poincarre je še vedno pripravljen stopiti v pogajanja z Nemčijo, ako opusti pasivni odpor. Zato je treba komunicirati, v katerem se povdarja soglasnost nazorov, razumeti tako, da se je Baldwin dal od Poincarreja prepričati. To bi naj v Berlinu dobro razumeli. V angleških in francoskih krogih vlada veliko zadovoljstvo nad uspehom pariškega sestanka.

Rambouillet, 19. sept. Predsednik Millerand in premier-minister Baldwin sta imela poldrugourni razgovor, ki je imel najprisernejši značaj.

SESTANEK NARODNE SKUPŠČINE.

Beograd, 20. septembra. Danes se sestane Narodna skupščina. Na dnevnem redu je odobritev budžetnih javnajstvin od septembra do decembra. Razprava bo trajala štiri do pet dni, ker mora biti zakon že s 1. oktobrom veljaven. Takoj nato pa pride na vrsto budžet za l. 1924. Po 1. oktobru bodo seje prekinjene do 20. oktobra, ko se začne redno zasedanje. Finančni odbor se sestane 15. oktobra. Razpravljat bo o budžetu, kar bo trajalo kakih 5 dni. To pavzo pa bo vlada izkoristila za to, da bi utrdi položaj v parlamentu.

GRŠKA ZADOŠČENJA ITALIJI.

Rim, 19. sept. Agencija Stefani poroča iz Preveše: Žrtve pokolja v Janini so danes dopoldne vkrcali. Grške čete so s salvo z vojne ladje izkazale predpisane časti.

Rim, 19. sept. Agenzia Stefani poroča iz Pireja: Grška flotilja z italijansko zastavo je danes dopoldne italijanski eskadri, kateri ste se pridružili francoska križarka Toulouse in angleška križarka Comus, izkazale časti z 21 topovskimi streli.

NEMSKA STRANKA ZAHTEVA IZPOLNITEV OBLJUB.

Suhotica, 20. septembra. Nemški poslanci niso zadovoljni z vlado. Pravi-jo, da jim mnogi obeta, a malo izpolni-

mu ministru, nima in ne more nikdar imeti dobro razvitega gospodarstva.

Kako se je izvele to povišanje?

Splošno je že znano, kaka smarhija vlada v naši državni upravi. Vse pri- tožbe, vsi nasveti in prošnje so ostale doslej brezuspešne. Mesto, da bi se ne- dostatke skušalo odpraviti, povzročna današnja vlada s svojim partizanskim postopanjem samo še večji kaos. Vse, kar se ni z dušo in telesom zapisalo ra- dikaliji, mora izginiti. Posledice takega gospodarstva se čutijo povsod in sedaj so se prenesle iz političnega polja tudi že na gospodarsko. Že leta 1919 se je o- stroval takozvani tarifarni odbor, to je nekaka posvetovalna institucija, ki naj bi skrbel za tarifo in njeno našim raz- meram primerno izpopolnitev. Kake važnosti je to za vsakega trgovca, in- dustrija in obrtnika, vedo samo prizade- ti. Sedaj imamo še vedno v pose- meznih pokrajinah drugačne tarife, v Beogradu srbsko, na Hrvatskem madžar- sko, v Bosni bosansko, v Sloveniji av- strijsko, vse že zastarele in neenake, ki niso v nikakem skladu z našimi današ- njimi razmerami. Ta tarifarna komisija, ki je tvorijo strokovnjaki iz posameznih trgovskih zbornic in drugih v postavi prihajajočih korporacij, se je svoje naloge sicer zavedala, ni je pa mogla iz- vršiti, ker je vlada doslej ni še nikdar — sklicevala. Gospodje radikalski pri zeleni mizi v ministristvu so kratkomalo odre- dili toliko in tolikokratno povišanje in basta, ne mence se zato, ali je to današ- njim razmeram primerno, ali bo to na- šemu državnemu in narodnemu gospo- darstvu koristilo, ali bodo gospodarski krogi ta nova bremena sploh lahko pre- nesli. Nikogar niso vprašali za svet in mnenje, samo plačaj in molči.

Posledice radikalnega gospodarstva.

Kotaj je to povišanje stopilo v ve- ljavo, že se čutijo posledice tega radi- kalnega gospodarstva. Brez pretirava- nja se lahko imenuje to povišanje atentat na industrijo, obrt in trgovino.

Najhujše pa je prizadeta Sloventja. Slovenska industrija je na razstavih in velesejnih potovno dokazala, da je Slovenija največji industrijski center naše države, da je pri nas najbolj razvi- ta obrt in da vodi skozi Slovenijo glav- na pot na inozemska tržišča. V interesu države in celokupnega naroda bi bilo, da bi vlada pospeševala razvoj in raz- mah domače industrije, ki vodi do čim- prejšnje osamosvojitve od inozemstva in do primerne upoštevanja naše države. Toda današnja radikalna vlada dela ravno nasprotno. Z zvišanjem želez- niških tarifov je slovenska industrija, obrt in trgovina odrezana od južnih krajev, ker tovarniha fakto zelo zviša ce- na blagu, da je vsaka konkurenca z ino- zemskimi trgovci, ki imajo po Donavi krajšo in cenejšo pot, izključena. Da še več! Radikalna vlada je celo uknila ca- rino na različno blago, ki prihaja po Donavi iz inozemstva, da s tem še bolj »podpre« domačo produkcijo. Na sestani- ku gospodarskih krogov so se navajali primeri, ki dokazujejo, da je veliko pod- jetij vesle tega povišanja pred kata- strofo, ker je s tem odrezano od svojih dosedanjih odjemalcev, ki si bodo iska- li cenejših dobaviteljev. Koliko tisoč eksistenč je ogroženih, koliko delavcev bo vrženih na cesto, ker ne bo več dela in zasluga. In to naj bi bila skrb za državo! Mesto olajšanja moramo pri- čakovati le

povečanje draginje in socialne bede.

Kdo bo nosil bremena, ki jih je na- vnila vlada gospodarskim krogom. Nikdo drugi, kakor zopet moga para — konzument, državni uradnik, kmet in

Nemški poslanec Schumacher je izja- vil nekemu tukajšnjemu novinarju, da vlada ni izpolnila cele vrste svojih ob- ljub glede šolstva, agrarne reforme in uprave. Najbolj pa so nemški poslanci ogorčeni radi parcelacije Vojvodine in bodo skupaj z drugimi poslanci iz Voj- vodine vložili pri vladi energično pri- tožbo. Zaenkrat nemška stranka samo čaka, njeina nadaljnja taktika pa zavisi od stališča Slovencev in Turkov.

Bolgarska vlada vse dementira.

Sofija, 19. sept. Bolg. tel. agencija je s kompetentne strani pooblaščenca v vsaj formi dementirati, da bi bila v državi izbruhnila kaka revolucija. Tudi ni bolgarska vlada dobila nikakšne no- to od vlade SHS, v kateri bi ta protesti- rala proti pripravi bolgarskih tolp za vpad na jugoslov. ozemlje.

Rop v cerkvi.

Jeruzalem, 19. septembra. V cer- kvi Sv. Device pri Getsemani se je iz- vršil rop diamantov, svetilk, slik in dru- gih dragocenosti.

BORZA.

Curii, 20. sept. (lav.) Predborza Pa- ris 83.50, Beograd 6.15, London 25.68, Berlin 0.000008, Praga 16.9625, Milan 25.27, Newyork 565.50, Dunaj 0.0079 pet osmin, žig. krone 0.0080, Budimpešta 0.03-ena osmina, Varšava 0.02, Sofija 5.32, Bukarešta 2.60.

delavec, ki že sedaj stoka pod neznošno draginjo. Ista vlada, ki izdaje protidraginjske odredbe, ki zapira trgovca in obrtnika, ista vlada je sama največji porabčevalac živil in vsakdanjih potrebščin. V vsaki moderni državi je običaj, da domači proizvodi uživajo več ugodnosti, kakor pa inozemski. Pri nas pa je pod vlado blažene radikalije ravno narobe. Inozemske tvrdke uživajo v tranzitu do 75 popusta železniških tarifov, moka in žito pa je po blagovni klasifikaciji porinjena v najvišji razred, — ker je to naš glavni pridelek.

Ljudje se čudijo,

kakaj je Maribor najdražji?

Vsa blago, ki ga mi dobivamo iz inozemstva, kakor sladkor, sukno itd., prihaja večinoma k nam ne iz Grada ali Dunaja, ampak iz Ljubljane in iz Beograda. A kakaj? Zato, ker naša vlada in slavni prometni minister Velizar Jankovič nima razumevanja in potrebnega strokovnega znanja, da bi uredil razmere odgovarjajočo tarifno politiko. Zato voli vsak inozemski trgovec, ki prodaja svoje blago v Jugoslavijo, najcenejšo pot in to je po vodi, bodisi po Donavi ali reko sosednjih držav. Ne radi tega, ker je ta pot krajša, ampak radi tega, ker je cenejša, četudi je mnogo daljša, ker pri nas tarifne politike sploh ne poznamo. Zato je tudi Beograd, ki je na ta način takorekoč na viru, tudi mnogo cenejši, kakor pa Maribor, ki mora svoje blago dobavljati iz Beograda in Ljubljane, dasi leži par kilometrov od meje. Kaka razlika je v tarifnih, ilustrira dejstvo, da plačate danes za pošiljko iz Maribora v Ljubljano dvakrat toliko, kakor iz Maribora na Dunaj, dasi je ta proga dvakrat daljša. Mesto, da bi vlada s primerno tarifno politiko skušala dvigniti naš promet in prikleniti naše inozemstvo, si ga s pretirantni tarifi sama odbija in zato tudi naše državne železnice nikdar ne bodo postale aktivne, dokler bodo radikalci na ta način ministrovati.

Kdo je kriv?

Vsa odgovornost za to početje, to upropačanje naše na gorah mrličev in rekah krvi zgrajene domovine nosi ona ista radikalna stranka, ki je za skledo leče prodala in še prodaja naše narodne interese, samo da se obdrži na vladi in pri koritih. Soodgovorni za to pa so tudi slovenski klerikalci, ki so omogočili samoradikalno vlado in je dosledno podpirajo v parlamentu, četudi kriče dema, da so v opoziciji. Krivo pa si je končno slovensko ljudstvo samo, ki se je dalo varati klerikalnim demagogom, ko so mu obljubljali avtonomijo, raj na zemlji, dosegli pa niso dosedaj ničesar razen zvišanja davkov, taks in železniških tarifov, pripravljani pa vsak trenutek prodati vso volilno krošnjarijo in zbirko obljub za par mastnih mest v vladi. Po volitvah so se klerikalci hvaležili s svojo zmago in se postavljali kot edini zastopniki Slovenije. Kje so danes, ko gre za vitalne interese ne samo gospodarskih krogov, ampak najširših mas. Kje je vaša moč, s katero se bahate, na raznih shodih pred nepoučenim ljud-

Prof. Maks Pinter:
Profesor Maks Pleteršnik.
(rojen v Pišecah 1840, umrl istotam 1923)

»Umrl je ... mož.
S. Gregorič.

Prva ura slovenščine v četrtem razredu na gimnaziji v Ljubljani pred dvaindesetimi leti. Radovedni smo, ali pride lanski učitelj, Alojzij Virbnik, ali kdo drugi. Vrata se odpro in v našo sredino stopi mož, štiridesetih do petdesetih let, brada mu pretaka s srebrnimi nitmi, obraz resen a prikupljiv, ves nastop dostojanstven. Pa mirno koraka h katedri in začnemo čitati iz Janežičevega Cvetnika, ker Sketovih čitank tedaj še ni bilo. Pri neki besedi se ustavimo. Gre za izgovorjevo samoglasnika, menda o: iščemo podobnih besed. Pomolim prst, ustašem in povem, da imamo doma v Moravčah gozd, ki mu pravimo Veliki bou (Veliki do). Povedati moram, kje sem rojen. In čitamo naprej. Ura mine, mož odide, eno uro je bil med nami, pa si je že pridobil naša srca — bil je Maks Pleteršnik. A imeli smo ga za slovenski-

stvom. Narod si Vas bo zapomnil, ko bodo prišle druge volitve.
Vlastodržcem v Beogradu pa kliče-mo: Nehajte! Ne upropačajte s svojo nesposobnostjo države, ki je stvorjena s tolikimi žrtvami, trudom in naporom! Dovolj je, da ste pet celih let ovirali konsolidacijo te naše države, ne ubijajte nam še prometa, ker boste ubili z njim nas in — sebe!

Politične vesti.

* **Demokratska interpelacija radi Reke.** Demokratski poslanski klub je izročil min. predsedniku interpelacijo, v kateri na podlagi rapalske pogodbe ugotavlja uvodoma pravni položaj glede Reke in silka italijansko imenovanje guvernerja kot kršenje vseh sklenjenih in pravnih veljavnih pogodb. Interpelacija vprašuje vlado, ali hoče izvršiti politiko stroge in točne izvršitve mednarodnih pogodb. Dalje zahteva pojasnilo, ali res namerava naša vlada preko kršenja rapalske pogodbe stopiti v nadaljna pogajanja z Italijo na podlagi predloga, ki negira rapalsko pogodbo. Končno vprašuje vlado, ali hoče naša vlada vztrajati na arbitraži, ki je predvidena v rapalski pogodbi, ali hoče že enkrat opustiti dosedajni metodo nejasnega kolebanja in ali hoče tudi potomi parlamenta obvestiti narod o podrobnostih vprašanja, ki globoko zadira v interese naše države.

* **Dogovorjena igra!** Beograjska »Pravda« ima poročilo od svojega pariškega dopisnika, ki pravi, da je bil med Mussolinijem in predsednikom reške vlade Depolijem sklenjen sporazum, po katerem je Depoli podal demisijo reške vlade takoj po izvršeni registraciji rapalske pogodbe. To smo tudi mi takoj prvi dan trdili.

* **Napetost med Bolgarsko in našo državo.** Bolgarska je pri veselih protestirala proti ultimatu naše vlade radi zbiranja bolgarskih tolp ob naši meji. Anglija in Francija sta Bolgarski odgovorili, da mora zadostiti obveznostim mirovne pogodbe s sosednjimi državami, ki imajo pravico, da se organizirajo v zaščito svojih mej pred vpadi razbojniških tolp. Odgovor je v Sofiji porazno vplival. Člani Male antante smatrajo tudi korak naše vlade kot umesten. Prebivalstvo ob celi bolgarski meji je pripravljeno na najodločnejšo samoobrambo v slučaju vpada bolgarskih tolp.

* **Kaj predlaga Mussolini?** Časopisje poroča, da se namerava Pašić z Mussolinijem pogajati o predlogih Mussolinija. Pogajanja bi se vršila v Opatiji. Beograjska »Politika« piše, da predlaga Mussolini: Delta in Baroš pripadeta Jugoslaviji; reško ozemlje pa pripade Italiji in se zveže z dvema koridorjema z Italijo; za odškodnino se prepusti naši državi za 99 let prosta poraba reške luke. Čudili bi se, da bi se g. Pašić o teh predlogih sploh šel pogajati.

LJUDSKA KNJIŽNICA, Narodni dom I. nadstropje, odprta ob nedeljah od 10.—11. ure in ob četrtkih od 18.—20. ure, mladinski oddelek ob sobotah od 18.—19. ure.

no žal samo štirinajst dni, potem je prišel drug učitelj.

Največje Pleteršnikovo delo je: »Slovensko-nemški slovar. Izdan na troške rajnega knezoškofa ljubljanskega Antona Alojzija Wolfa. Uredil M. Pleteršnik.« Prvi del (XVI + 883 str.), je izšel l. 1894., drugi del (978 + IX str.) pa l. 1895. Ogromno delo, dragocena knjiga v slovenski književnosti, častno priznana od domačih in slovenskih učenjakov. Že Tine Vodnik je mislil na tak slovar, no potem je prišel nepozabni naš škof, Idričan Anton Alojzij Wolf, spoznal potrebo slovarja in založil denar. Mnogi so se lotili dela, pa so opešali. A žilavi, vztrajni Pleteršnik je slovarsko stvarino vzel v roke, delal noč in dan več nego dvajset let, in končno srečno dovršil ogromno delo.

In ni počival. Lotil se je nabiranja krajevnih imen in jih zbral silno množino. Izdaje imenika ni učakal, prišla so pač pozna leta in smrt.

V mlajših letih se je poskušil tudi na leposlovnem polju in kot pripovedovalec nastopil v Stritarjevem Dunajskem Zvonu. Če se ne motim, je ondi priobčil zgodovinsko povest »Prvi trium-

Proslava 40letnice Zadrudne Zveze v Celju.

Celje, 19. septembra.

»Zadrudna Zveza« se pripravlja na proslavo 40letnice svojega obstoja in neprestanega dela za povzdigo in napredek našega zadrudništva. Ta častni jubilej ne bo omejen zgolj na »Zadrudno Zvezo« in njen ožji krog, temveč bo proslava nekak praznik vsega zadrudništva v naši kraljevini. Zaeno s slavnostnim zborovanjem se vrši kongres Glavnog Zadrudnog Saveza. V Celje bodo prihiteli naši zadrudni organizatorji z vseh strani Jugoslavije.

Proslava se bo vršila v dneh od 5. do 7. oktobra, po sledečem sporedu.

V petek, dne 5. oktobra ob 9. uri dopoldne se vrši v dvorani Mestne hranilnice celjske seja upravnega odbora Glavnog Zadrudnog Saveza. Istega dne ob 4. uri popoldne na istem mestu pa glavna skupščina Glavnog Zadrudnog Saveza s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednika, ministra na razp. dr. Korošca. 2. Poročilo upravnega odbora. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo nadzorstva. 5. Absolutorij upravnemu odboru in nadzorstvu. 6. Predlogi in slučajnosti.

V soboto dne 6. oktobra ob 9. uri dopoldne bo v dvorani Mestne hranilnice celjske kongres Glavnog Zadrudnog Saveza. Tu bo g. dr. Basaj referiral o raznih tipih zadrudništva v Sloveniji, g. Mihoš Štibler bo podal poročilo o zadrudnem zakonu, g. dr. Ljud. Prohaska pa o davčni reformi. — Popoldne se vrši izlet v okolico, ob 7. uri zvečer pa je setanek v restavraciji hotela »Evropa«.

V nedeljo dne 7. oktobra ob 9. uri dopoldne se vrši v dvorani Mestne hranilnice celjske slavnostno zborovanje ob proslavi 40letnice Zadrudne Zveze s sporedom: 1. Pozdrav gostov. 2. Razvoj Zadrudne Zveze v Celju. Referira g. Janko Lesničar. — Ob 12. uri je skupni obed v restavraciji hotela »Evropa«.

Kateri delegat želi prenočišča v Celju, naj se obrne do 30. septembra na kongresno pisarno pri Zadrudni Zvezi v Celju, Strossmayerjeva ul. 1.

Kakor izvemo, se udeležo kongresa tudi zastopniki nekaterih inozemskih zadrudnih zvez.

Dnevna kronika.

— **Umrla je Moškanjeih posetnica** Liza Vesenjaka, mati klerikalnega poslanca Vesenjaka.

— **Skrajna predrznost.** Prejeli smo: »Heil Dir im Sieger Kranz« svira godba v hotelu Baumann v Poljčanah! Daleč smo prišli. Službena pot me pelje od Poljčan do Dravinje do Ptuja. Bival sem več let na severni meji naše države ter se tamkaj boril z nemškutarji. Vesel sem bil, ko sem dobil službene opravke v zaledju, misleč, da vendar enkrat pridem med narodnjake. Narodnjaki! — Ali jih ni v Poljčanah? Skoraj zgleda tako, aicer bi se ne upali v kraju razni elementi svirati nemško državno himno. Vstopil sem v imenovani hotel ter

virate. In vsem, kar nas je pohajalo v srednje šole, sta v spominu toplo pisana članka Periklej in Olimpijske igre v čitankah za nižje razrede.

Pot skozi življenje mu je bila samotna. Zvedeli smo bili že kot dijaki, da je tudi ta resni, klasično mirni mož v mladih letih ljubil. A ker ga je dekle zavrnilo, je možko vsem ženskam obrnil hrbet in ostal samec. A najlepša družba so mu bile knjige in nepregledna vrsta odličnih možakarjev (dr. Ivan Tavčar), ki so Pleteršnika visoko spoštovali in resnično ljubili.

Bil je naš Maks med profesorji redka, izvanredna, častita prikazen, mož starega kova, brez fraze, brez hlilbe, zlata slovenska duša, pristen Bizeljanc iz onih Pišec, ki dajejo dobro sladko kapljo, in onih krajev, kjer je imel Slomšek prvo kaplansko službo, — baš drugo leto bo sto let od tega — kjer je zapel tudi znano svojo »En hribček bom kupil«.

Pleteršnika ni več.

A mi pomnik postavimo mu tak, da slednji skuša biti mu enak.

S. Gregorič.

energično zahteval, da takoj prenehajo s to muziko. Prenehali so sicer, a treba je bilo, da jaz svoje pete odnesem! Tako v Poljčanah — v Sloveniji! Nekdanji moj sošolec, ki ga slučajno srečam, me še opozori, da sem ta brez zaščite, ker je celo orožništvo še iz dobrih starih časov. — Brez drugega komentarja! — Naprej! Pridem v Makole. Vstopim slučajno v tankajšnji klerikalni konzum. Nek možakar udriha po državi ter izreče med govorom tako življe besede čez našo kraljico, da jih tu ponoviti ne morem. — Pozneje sem svedel, da sliši ta vrli možakar na ime Martin Cizel in je že bil radi razžaljenja časti Nj. Vel. kraljice obsojen na 16 mesecev, a še danes ga merodajna oblast ni povabila na ričet in krempelice. Več o mojem gotovanju po Sloveniji prihodnjik.

— **Sadovi slepe neštrpnosti.** Kaka strupena neštrpnost in medsebojno sovraštvo se razširja že tudi med obmejno ljudstvo, naj priča ta-le slučaj: V Jarenini se nahaja bralno društvo. Mladina se je dogovorila, da priredi enkrat složno prireditev brez ozira na katerokoli strankarsko ali organizacijsko pripadnost sodeležujočih oseb, kakor bi to naj bilo sploh pri bralnem društvu. Rečeno storjeno. Sklenilo se je, igrati dramo »Begunka«. Igralci, pisana družba vseh strank, a večina strupnejših klerikalcev. Dobra harmonija v živahni družbi, vršijo se vaje, končno se postavi oder na prostem — lastnina bralnega društva in v soboto večer naj bo generalna vaja že na odru. Igralci pridejo — pa ojoj — kulisa ni, nekdo jih je v noči odnesel in v čeno zakopal daleč tam v sedmi občini. »Dišeče seno« se je ovohalo, sel se pošlje k orožništvu in — strah je dobro zdravilo — gospodje Orli so lepo prisopihali s kulisami nazaj na oder in bilo je zopet vse v redu, prireditev se je vršila in najlepšo zadovoljnost. Reko se je, da so kulise »odnesle« in kljubovalnosti, ker »liberalci« zraven igrajo. Pa še lepše: Tiskati so se dala vabila v Cirilovi tiskarni, da bi ja ne bilo zmešnjave, pošal pa se je ranglas o prireditvi v »Tabor«, »Stražo« in »SL gosp.« »Tabor« je prinesel, — »Straža« in »Gospodara« pa ne. Baže so neki gospod »Anza« celo osebno šli na uredništvo »Straže« in so imeli športno paleto v roki in se rekli (bolje se zlagali), da so gospod dekan rekli, Bog obvari objaviti vabilo, da ne pridejo vsi v pekel. Ker igrajo liberalci. — Kako lepo bi bilo življenje brez neštrpnega strankarstva!

— **»Straža« — Zebot — vinotoči.** Prejeli smo: Večkrat je že »Tabor« dokazal, da so neštevilni vinotoči hudi kvarljive narodne morale, kakor tudi gospodarski škodljivi našega kmeta, obrtnika in delavca. Kdor opazuje dogodek po naših »gostilnah pod vejco, strahoma uvideva, kako pospešujejo moralno in gmotno propadanje naših ljudi. Priden, trezen kmet, obrtnik, delavec se nasrka navade pijančevanja, da več ne o-zdravi. »Sosedu že moram dati nekaj zrešiti« — reče eden, drugi iščejo veselo družbo, se upijanijo, pridružijo se nag-njiti in že gnili elementi in mrkloščavje življenja strahovito poganja. In v vsaki občini po več vinotočev. Kmet prodaja vino kmetu, dninarji pustijo v vinotoču ves trdo prisluzen vinar, grozna resnica pomanjkanja zazija v nje, ko se skrenejo. Govoril sem s kmetom »vinotočar-jem« in rekel mi je, da se tisti denarja-ko nekam razprši in da je bolje, ako prodaja vino skupaj, še tudi dosti ceneje. Pa še naj kdo trdi, da se s vinotoči kmetu koristi. Pravi gostilničarji pa so polni nevolje, ker morajo plačevati vsi-soki obrtni davek. Veseli nas, da je tudi »Straža« uvidela škodljivost vinotočev in je v zadnjem času na njihov porob-nosen vpliv že prav krepko opozorila. Gospod Zebot pa kliče vse kmete k sebi, katerim je okrajno glavarstvo iz tega ali onega vzroka odbilo prošnjo za vino-otoč ter jim dela prizive na pokrajnu-upravo, češ, vsak mora dobiti dovolj-nejše škoda, da ni bil navzoč v nekem vi-notoču v Slov. goricah, ko se je odigral ta le krvavi prizor: Pijani bratci, sami kmetovalci, se skregajo, zgrabijo. Ene-mu izbijejo zob. Navzoči župan, prvi re-mudar v občini, zabode protivnika z nožem v glavo, drugega pa v prsi, da ga odpe-ljejo v bolnišnico k operaciji. Procesi-plačila, kletve, sovraštval Zopat: kmeto-valcec je pijančeval po vinotočih, pijan-obležal izven doma, denar so mu ukrad-

Mariborske vesti.

Maribor, 20. septembra 1923.

† Dr. Vladimir Serbec.

Ob sklepu lista smo sprejeli tužno vest, da je danes opoldne v tukašnji bolnici nenadoma umrl znani mariborski odvetnik dr. Vladimir Serbec, na zastrupljenju krvi in oslabljenju srca vsled ožgojenja slepiča in trebušnega abscesa. Bil je pred šestimi dnevi na Stepiču operiran. Operacija je potekla dobro, v zadnjih dneh pa so nastale komplikacije, ki so postale usodopolne. Pokojnik je bil širom naše domovine znan narodni borec. Leta 1914 je bil dolgo časa zaprt v graških ječah radi srbofilštva. Po preobratu se je takoj oprijel zopet narodnega dela. Bil je starosta mariborskega Sokola, član občinskega sveta, mestni svetnik, član načelstva Posojilnice, član načelstva kraj. org. JDS itd. V najlepši moški dobi ga je neizprosna smrt ugrabila kredi njegovega delovanja. Bodi ohranjen vsemu bojevniku blag spomin, njegovi težko prizadeti rodbini po izrekamo iskreno sožalje.

— Iz politične službe. Okrajni glavar dr. Srečko Lajnšic v Mariboru je premeščen v nadaljno službovanje k pokrajinski upravi v Ljubljano. Do imenovanja novega okrajnega glavarja je prevzel namestnik velikega župana načelnik dr. Vilko Pfeifer začasno tudi vodstvo okrajnega glavarstva.

— Sprejemni dnevi za stranko pri okrajnem glavarstvu v Mariboru. Začasni vodja mariborskega okrajnega glavarstva načelnik dr. Vilko Pfeifer sprejema radi zaposlenja pri prevzemanju urada do nadaljnjega stranke brezizjemno le ob sredah in sobotah predpokane. Ob drugih dnevih ga v nujnih zadevah zastopa vladni tajnik Ivo Poljanec.

— Zakasnela obramba. Včerašnja »Straža« se je spomnila po 14 dnevih, da bi bilo vendar dobro malo zmanjšati blamažo klerikalnega odbornika g. Veroneka, ki je na zadnji seji obč. sveta s svojimi duhovitimi vzdikomi vzbudil salvo smeja in blamiral sebe in svoje tovariše. Gg. krog »Straže« se dobro zavedajo, da je njihov odgovorni urednik imun in zato kar mečejo z lažnjivci krog sebe, samo da ostanje v očeh vernih ovcic čisti. Ljudi, ki klerikalce in njihovo politiko poznajo, o tem sicer ne bodo prepričali, njihovim vernim ovčicam pa klerikalne hinavščine itak ni mogoče docela naslikati in jo bodo spoznale še le, ko bodo same spregledale. Vsekakor pa je včerašnja obramba v »Straži« malo zakasnela in ne bo nič pomagala, ker danes že vraboli po mariborskih strehah čivkajo o klerikalni gorečnosti za dobrobit mestne občine in revne sloje!

— Odbor za sprejem češkoslovaških trgovcev in industrijalcev vlijudno naznanja, da prispe 6. oktobra t. l. v Maribor okrog 100 trgovcev in industrijalcev iz Češkoslovaške. Da se more poskrbeti za dostojno nastanjenje dragih gostov, se obrača odhod do pn. posestnikov stanovanj z vlijudno prošnjo, da blagovolijo oni, ki bi bili pripravljene nuditi gostom prenočišča, javili to tajniku Posojilnice g. Novaku v Narodnem domu, tel. št. 108. Odbor upravičeno upa, da bo prošnja blagohotno vpoštevana in našla dovolj odziva v gostoljubnem mariborskem občinstvu.

— Gospe in gospodične, prijateljice lepe knjige, so vlijudno vabljene k sodelovanju pri nabiranih dnevih »Ljudske knjižnice« v soboto dop. in v nedeljo. Prinesite po možnosti seboj jesenske rože, sicer pa dobite v Lj. knjižnici (Narodni dom I.) v soboto od 14. ure in v nedeljo od 8. uri naprej okusne znake z napisom knjižnice za prodajo. Naj ta dva mariborska, povzdigi kulture posvečena dneva, vnovič dokazeta, da je naš ženski svet še vedno najtrdnjše stebel literature in umetnosti sploh. Osebnost ne b. nihče vabljen, dobrodošla pa je

vsaka pomagalka. S prosveto med narod!

— Primarij dr. Černič od 21. tm. zopet redno ordinira na Kralja Petra trgu 9, tel. 358.

— m Iz mariborskih zaporov je bilo v torek vsled amnestije izpuščenih večje število kaznjencev, in sicer iz sodnih zaporov 88, iz kaznilnice pa 67.

— m Mestno elektriško podjetje naznanja svojim cenj. odjemalcem, da se prekine dobava toka v nedeljo dne 23. tm. v času od 5.—13. ure, radi preizkušnje kabljev na mestnem omrežju.

— m Kavarna mestni park. Dnevno zvečer pri vsakem vremenu svira na glasovirju znani češki pianist Franjo Chalupa.

— m Razne tatvine. Ivan Kovač na Frankopanovi cesti 15 je prijavil, da mu je včeraj popoldne izginil mali ročni vozček, vreden 3000 kron. — Na zahtevo nekoga Valnerja je bila včeraj aretirana na Glavnem trgu neka Antonija Z., ki je osumljena, da mu je ukradla nove moške hlače, vredne 1000 K. Aretiranka je pred par dnevi prišla iz zaporov, kjer je bila odpuščena na podlagi amnestije. Imela je še odsedeti 4-mesečno kazen radi raznih tatvin. Očividno se ji je v zaporu prav dobro godilo, ker jo je tako zelo vleklo nazaj.

— m Tihotapstvo z vžigalicami in elgetnim papirjem v zadnjem času zopet zelo cveta. Največ tega blaga vtihotapijo v našo državo avstrijski železničarji, zlasti strojniki, ki ga skrivajo med premogom. V zadnjih dneh je policija pri koroškem kolodvoru zasačila več takih ptičkov. Enemu so odvzeli vžigalice, ki ih je že prodal za 1000 D, ob enem pa so mu zaplenili tudi izkupiček.

— m V obleki dvornega svetnika se je vozil par dni nedavno iz kaznilnice odpuščen Ivan Strafer iz Pobrežja pri Ptuj. On je namreč eden glavnih krivcev pri vplomu v stanovanje dvornega svetnika Fona. V zvezi z ostalimi že aretiranimi je izvršil vlom dva dni po svojem povratku iz kaznilnice, kjer je odsedel dveletno kazen. Po vplomu je odšel domov, a od tam pa v Zagreb, tako, da ga niso mogli takoj izslediti. Te dni pa je bil pri povratku iz Zagreba aretiran in oddan v sodniške zapore. Pri njem so našli 15 kg masti, o kateri ne more povedati, kje jo je dobil in jo je najbrž tudi kje ukradel. Na sebi je nosil ukradeno obleko dvornega svetnika Fona, ki pa jo je moral seveda takoj zopet sleči.

— m Najdeni predmeti. Od 16. do 31. avgusta t. l. so bili oddani pri kr. polic. komisarijatu sledeči predmeti kot najdeni in se morejo od izgubiteljev dvigniti: sveženj 5 ključev; volnena otročja čepica; usnjata denarnica vsebujoč manjšo svoto denarja in os. legitimacijo; temnorujava usnjata listnica vsebujoč mesarski učni list in druge listine; moški klobuk; črna usnjata ročna torbica vsebujoč žepni robec; mrtvaški list; moški ponošen suknič.

— m Izgubljeni predmeti. Od 16. do 31. avgusta t. l. so bili prijavljeni pri kr. pol. komisarijatu v Mariboru sledeči predmeti kot izgubljeni: 2 zlata zapestna gumba; plava usnjata listnica, vsebujoč 100.000 aK v novčanicah po 1000 K, 300 Din.; 2 srbske razredne srečke in pošteno potrdilo; blagajniški ključ; srebrna zapestnica v obliki verige s treni priveški v obliki srebrnih novčanic; zlati prstan z dragulji; črna usnjata denarnica vsebujoč 100 D; črna usnjata vizitna listnica vsebujoč 3 novčance po 100 D, 7 do 8 po 10 D ter več računov, v notranjosti listnice je natisnjeno ime »Marija Praona«; zlata zapestnica in zlata ovratna verižica; črna suknična mošnja vsebujoč črno usnjato listnico z 125 D in žepni robec; moški črna klobuk; 8 novčanic po 10 D; samokres kal. 6 mm; zapestna srebrna ura s pozlačenimi okvirjem; črna usnjata listnica vsebujoč 100 D in železniško na ime Maks Vuhnik glasečo se legitimacijo; rujava usnjata denarnica vsebujoč 13 do 15 D in na ime Franc Korbun glasečo se železniško legitimacijo; žensko svitfordečasto etamin jopico; moški klobuk rujavo-sive barve; zavitek vsebujoč otročje perilo; bankovec po 100 D; delavske hlače plave barve; zlata zaponka (broša) v obliki dragonskega meča z briljanti in rubini; poročni prstan z ingraviranim napisom »Sanek« in datum 7. 9. 1919; železniška legitimacija glaseča se na

ime Terezija Lang, vsebujoč 240 D; ženski beli sukneni in svilnati rujavi klobuk; potni list glaseč se na ime Marija Došler; sivozelena moški velour klobuk; zlati prstan z modrimi kamnom in 2 briljantima; sivozelena moški novi klobuk, monterske klešče; platnena ročna torbica vsebujoč usnjato denarnico z 7 D 50 para, žepni robec, dva ključa in na ime Marije Bohnek glasečo se železniško legitimacijo.

Kultura in umetnost

„Ljudska knjižnica“ v Mariboru.

Dne 22. in 23. septembra se vrši v Mariboru nabiralni dan »Ljudske knjižnice«.

Javna knjižnica, ki ima okrog 10.000 knjig in ki je odprta najširšim slojem, zasluži ne samo splošno pozornost ampak tudi splošno podporo. Čim večja je kriza na knjižnem trgu, čim težje je dati izpod palca denar za novo knjigo, tem večji je naval v »Ljudsko knjižnico«, ki izposoja nove in stare knjige proti neznatni odškodnini. Kakor je »Ljudski knjižnici« prav, da prihaja v njene prostore vedno več njenih prijateljev in prijateljic, tako ji zopet ni prav, če njeni dohodki ne rastejo tako kot rastejo cene na knjižnem trgu. Kajti »Ljudska knjižnica« je sicer aristokratinja, ki ne mara grde knjige in ki noče, da bi zahajali varjo ljudje slabih misli in namenov — najmanj pa seveda kakih dolgoprstež — toda, kar se denarja tiče, je »Ljudska knjižnica« — beračica. Dinar na dinar zbira in na tuja vrata trka, da si lahko nabavi omare in da jih napolni s knjigami, sebi na čast a svojim gostom v veselje. Nihče drugi ne stoji zanje ko oni, ki imajo v teh časih še nekaj smisla za kulturne potrebe. In vsak da to, kar more in zmore in polagoma se nabere toliko denarja, da bo stene v knjižničnih prostorih v »Narodnem domu« zmerom tesneje in tesneje nabasane. Lepo je pogledati, koliko ljudi se sem zateka in odtod odnaša dragoceno, šo hrano — duševno hrano.

Jesen je tu, jesenski večer nastopa, za njimi nas čakajo zimski večeri. Pustimo prazne razgovore in poslušajmo dobre knjige, iz katerih nam govore za brami ljudje svoje najlepše besede — Prepričani smo, da bo sedaj »Ljudska knjižnica« še bolj oživela. Maribor je poln šolske mladine, ki raste in oblikuje svoj duševni svet v časih, ko je lastna knjižnica vprašanje kapitala. Šolske knjižnice so pod mačehinsko skrbjo vladne in ne morejo ustreči vsim potrebam »Ljudske knjižnice«, ki ima poseben mladinski oddelak, potem oddelak za znanstveno literaturo in za umetnost, dalje oddelak za srbohrvatske, češke in nemške knjige, nudi mladini bogato izbiro knjig, zato pa je mladina tudi toliko ceni. Zategadelj smo dolžni vsi, ki nam je res za kulturni napredek, podpreti »Ljudsko knjižnico«, ko stopi kot vzvišena, zaslužna beračica na mariborske ceste in ulice. Dar, ki ga damo tej važni prosvetni napravi, je narodno-kulturni davek, ki se mu ne bi smel nihče izogniti.

K sodelovanju pri nabiranih dnevih so povabljeni predvsem dijakinje in druge gospodične, ki se zanimajo za »Ljudsko knjižnico«. Naj bi posvetile tej svoji častni funkciji vso tisto nežno skrb, ki so z njo dobro vzgojene ženske zmerom srečavale in sprejemale lepo literaturo. Isto velja dijakom, ki bodo tudi sodelovali pri tej plemeniti akciji. Priporočamo učiteljem, da podpro to delo, ker imajo ravno šola korist od »Ljudske knjižnice« in ker knjižnično vodstvo gre baš učci se mladini najbolj na roko.

Nabiralni dneva »Ljudske knjižnice« pokažita, da si bo Maribor po načelniku kamen na kamen palača, ustvaril ljudsko knjižnico, ki bo na njo lahko pred vsimi drugimi mesti ponosen.

Obiskujte mestni muzej v Cankarjevi ulici. Odprt vsake nedelje od 10.—12. ure. Vstopnina 1 dinar.

— obesil se je (Franc Lorber na Ranci), itd. itd. Proč z vinotočil Skrbite za izkvozi

— Novi župan v Ormožu. Po odstopu župana dr. Strelca je bil izvoljen za župana trgovec g. Ivan Veselič.

— Novi ravnatelj Glasbene Matice v Celju. Dozdajni ravnatelj g. Stolz se je izselil v svojo domovino na Bavarsko. Novim ravnateljem je imenovan g. J. Sancin, član slavnega Zikovega kvarteta, ki je tudi že prevzel posle. Čujemo, da se je vpisalo doslej le malo učencev, kar kaže, da bi med Celjani ne bilo preveč zanimanja za glasbo.

— Stusateljem gradbenega oddelka Mubljanske tehniške sporoča prodčan Hinterlechner, da je preskrbljeno za preklavljanja o vodnih in mostnih zgradbah, tako da lahko stusatelji absolvirajo tudi letnik v Ljubljani.

— Carine na zdravila. Na prošnjo ministrstva za narodno zdravje je gen. direktorja carin sklenila, da zniža carine na zdravila, ki jih dobiva ministrstvo iz tuzemstva.

— Prenos kosti Stevana Mekranjca, slavnega srbskega skladatelja, iz Vranda v Beograd se izvrši v dneh od 26. do 29. tm. Svečani pogreb bo 30. tm. popoldne. Zvečer pa se vrši kongres pevskih društev.

— Iseljeničke Vijesti. Iz štampe je izšla VI. sveska »Iseljeničke Vijesti« študentsko izdanje bivšega Generalnog Iseljeničkog Komesarijata. Sveska sadrži razne naredbe i propise, koji se odnose na iseljeničku službu kao i razne upute i informacije za naš iseljenički svet. Sveska se može naručiti kod Iseljeničkog Komesarijata v Zagrebu, Kamenita ul. 15.

— Plovnost Save do Zagreba. Ministrstvo poljedelstva je odredilo posebno komisijo, ki naj prouči vsa dela za regulacijo Save. Ravnateljstvo vod v Zagrebu pripravlja načrt, kako se naj Save napravi ployna do Zagreba.

— Peklenski stroji v poštnih zavojih. Očividno iz krogov aranžerjev ponosrečene rudarske stavke je bila izvršena te dni nova lopovščina, ki je poskušal stentat na več človeških življenj: ravnatelj premogovnikov v Trbovljah in Hrasniku so prejeli iz Ljubljane poštno zavoj, v katerih so bili peklenski stroji, ki bi imeli pri odpiranju zavojev eksplodirati. K sreči se to ni zgodilo, ker se je menda vžigalnik pokvaril.

— Bolnice v Jugoslaviji. Danes 163 z 18.648 posteljami. Vojaških je 17 stalnih in 21 začasnih. V Sloveniji sami je 23 bolnic, 15 državnih, 8 privatnih. Pošteletj v teh bolnicah je 3153. Število bolnikov v bolnicah v Sloveniji je bilo v preteklem letu 27954. Najslabše je prekrbljen z bolnicami jugovzhodni del države (Srbija in Črna gora).

— Srednje šole v Jugoslaviji. Najnovejša statistika izkazuje: v Srbiji 63 srednjih šol (58 državnih, 5 privatne) z 27.558 dijakov; na Hrvaškem in v Slavoniji 40 (39+1) z 14368 dijakov; v Bosni in Hercegovini 19 (1 privatna) z 5546, v Sloveniji 14 (12+2) z 5258, v Banatu, Baški, Baranji 18 (4 privatne za ruske begunce) z 7156, v Črni gori 11 z 3648, v Dalmaciji z Boko 9 z 2768 učencev. Ena srednja šola pride povprečno na 71.000 prebivalcev.

— V navadnem čolnu iz Anglije v Ameriko. Moderni Kolumb hoče postati Francoz Alain Gerbault, ki je stavil na dvema angleškima brodolastnikoma, da preplove ocean v navadnem čolnu. Pred 14 dnevi je odplul iz nekega angleškega pristanišča v navadnem 10 metrov dolgem čolnu, opremljenim z majhnim jadrom in primerno zalogo živil. Ose teden dni je sredno dospel do Gibraltarja, kjer je naložil nova živila. Sedaj se nahaja na odprtem morju. Te dni ga je srečal nek grški parnik 200 km. dan od Mantuketskega svetilnika ter mu odstopil nekaj živil. Izgleda, da bo francoski Francoz stavo dobil.

— Indijski nacionalni kongres. Mišlino soboto se je vrši v Delhiji kongres indijskih nacionalistov z namenom, da zopet oživi nacionalistični pokret, ki je začel po aretaciji Chandiija propadati. Kongresa se je udeležilo 5 tisoč delegatov. Indijski nacionalisti zahtevajo avtonomno indijsko vlado za celo Indijo.

— Nova izvozna banka se snuje v Moskvi. Osnovna glavno bo 10 milijonov rubežev.

Sokolstvo.

o Iz Jugoslov. Sokolskega Saveza. Po končanem poletnih sokolskih prireditvah se prične v prihodnjih dneh važne no- branje seje. Dne 29. sept. su sestanejo zastopniki žup in saveznega starejšin- stva, da razmotrivajo minolo delo in bodoče naloga. Za 1. 1924 so namerjavani pokrajinski zleti v Beogradu, Sarajevu in Zagrebu. V načrtu je za bodoče leto tudi sokolski sabor, najvišja inštanca sokolske organizacije. Sabor bi se vršil v Zagrebu. Spomladl leta 1924 bo tudi običajna letna skupščina Saveza. Savez izkazuje koncem 1922 26 žup z 399 dru- štvi, v katerih je včlanjenih: 42.334 čla- nov, 11.411 članic, 5730 moškega nara- čaja 4260 ženskega naračaja, 8475 moške dece, 6890 ženske dece, vsega skupaj 79.100. — V 90.000 telovadnih urah ja bil opiski v letni 1. 1922 1.700.000. Telovadecih je 85.000.

o Sokolska Zveza v Ameriki sklicuje za 29. oktobra t. l. drugo glavno skupščino v Chicago.

Sport.

Kolesarska dirka kluba »Edelweiss«. Kolesarski klub »Edelweiss« (ki bi se čudi že takih prekrtih v »Planinko«), priredi dne 7. oktobra kolesarsko dirko za čimveštvo kluba na progi 50 km. Dirka je dostopna vsem članom kluba. Pri- jave sprejema restavrater Halbwidl.

Porotno sodišče.

S kuhinjskim nožem v prsa. Danes je stal pred poroto posestni- ski sin Ludovik Laš, 18-letni fant iz Kraljevcem pri sv. Jurju ob Ščavnici. Obtožen je, da je dne 24. marca v so- vrznenem namenu zabodel v velikim ku- hinjskim nožem svojega tovariša An- tona Čeha, vesel česar je ta takoj umrl. Obtožnica opisuje ta slučaj sledeče: Zjutraj dne 25. marca so našli ljud- se, ki so šli k maši k sv. Jurju ob Ščav- nici, ob čem ne daleč od Lahove hiše na Borkovem vrhu mrtvega 22-letnega po- sestniškega sina Antona Čeha. Vest se je hitro raznesla po okolici in orožništvo je takoj uvedlo preiskavo. Sestra um- rlega je najprej osumila tri druge, ven- dar po je splošen sum padel takoj na obdolženca. Ki je nekaj časa tajil, po- zneje pa dejanje deloma priznal, dasi se skušal z izpovedanjem zagovora o-

držati krivdo. Z umorjenim je bil ob- tožen skupno na delu pri posestniku Petru Holcu. Na večer sta se po isti poti vračala domov, dasi je bila za ob- toženca druga po prikladnejša. Med potom sta naležela na posestnika Fri- derika Karlo, ki je ob polni opravljal svojo potrobo. Brez vsakega povičja ga je Laš napadel z motižo ter ga parkrat udaril. Čeh, ki je bil nekoliko zaostal, je vpra- šal našo Laša, zakaj je napadel Karlo, ki mu ni storil nič zalega, nakar mu je Laš odvrnil, da bo tudi njega. Karlo se je gođilo naprej, ni načelno ugovorje- no. Po pričah je dokazano, da je Laš prišel domov, vzel tam kuhinjski nož ter šel za Čehom. Lašova mati je šla par korakov za njim in ga klicala nazaj. Kakih 50 korakov od hiše stran so našli pozneje Čeha, zabodenega v prsa, mrt- vega. Pri razpravi je skušala mati sina razbremeniti ter zatrditi kuhinjski nož. Obdolženec je spreminjal svoj zagovor, češ, da ga je Čeh napadel, pozneje zopet, da ga je izvalil iz. Porotniki so vpraša- nje z 10 glasovi potrdili, na kar je bil obtoženec obsojen na 8 let težke ječe.

Objave.

Š Brat in sestra Pečnik sta se vrnila iz Rogaske Slabine in iz drugih zdravi- lišč, kjer sta nastopala z največjim us- pehom, ter bosta s 1. oktobrom zopet dajal ponk v plesn. Povečevali se bodo najnovejši plesi kakor Pavlan in Java. Kot vsako leto, tako bo tudi letos obvor- žen otroški plesni tečaj. Posameznikom se daje zasebni pouk že od 20. tm. dalje. Prijave se sprejemajo vsak dan od 11. do 12. ure (predpoldne) in od 16.—17. ure (popoldne) v Kerkovi ulici št. 8. pritrilje.

Š Instruktaje za višje in nižje gimna- zije daje revni osmošolec. Naslov pove iz prijavnosti uprava »Taborn«.

Š Kdo je našel knjigo na pošti? Dne 14. tm. ob tridelet na 6. pop. je neka stranica pozabila v rdečo platno vezano knjigo »Lehrkursus des Hypnotismus«, pri oddaji priporočene pisma na po- štinem uradu, pritrilje, Slomškov trg. Pošten najditelj naj blagovoli knjigo proti nagradi oddati v trafiki na Kra- lja Petra trgu 2.

Š Klub napredn. slov. akademikov v Celju proslavi 15-letnico septemberskih dogovorkov v dnehi 20. in 22. sept. t. l. V četrtek, 20. septembra 1923 pobirajo celi dan v Celju in v celjski okolici klubi člani knjige za korosko mladino in razprodajajo koleke v prid klubovim

Hudškim knjižnicam v obmejnih Kra- jih. V soboto, 22. sept. priredi klub s sodelovanjem celjskih narodnih društev večjo slavnost v zgornjih prostorih Na- rodnega doma v Celju. — Darujte knji- ge, kupujte koleke in udeležite se slavnosti v Narodnem domu. Pozivamo vsa narodna društva iz Celja in celjske okoli- lice, da pošljejo svoje zastopnike na slavnost. Posebni vabil ne razpošiljamo. — Odbor.

Š Društvo jugoslov. akademikov v Mariboru sklicuje v četrtek dne 27. sep- tembra t. l. ob 20. uri v društvnem lokalu redni občni zbor. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega redn. obč. zbor. 2. Poročilo predsednika. 3. Poročilo od- bornikov. 4. Poročilo častnega sode. 5. Poročilo preglednikov. 6. Volitve. 7. Slu- čajnosti. Udeležba je za vse člane ob- vezna. — Odbor.

Š »Gospod senator« v Ptuj. V nedeljo dne 23. tm. priredi dramska sekcija Društva jugoslov. akademikov v Mari- boru kot zaključek letošnje gledališke turnee veseligrs »Gospod senator«. Predstava se vrši v ptujski gledališki dvorani in začne točno ob 20. uri. Ker je čisti dobiček namenjen za podporo revnim visokošolcem, upamo, da se bo dišastvu naklonjeno občinstvo polnošte- vilno odzvalo našemu vabilu in s svo- jim posetom pripomoglo k čim večjemu uspehu. — Odbor.

Š Izobraževalno društvo privatnih na- stavljencev priredi kakor do sedaj tudi letos pesne tečaje za začetnike in že de- loma izveščane. Za prve se vrši tečaj ob torkih in petkih od 19. do 22. ure zvečer, drugi plesajo ob četrtkih in ob nedeljah ob istem času. Vpisovanje za tečaje je dneвно v društvnem domu »Rosana« in sicer ob delavnikih od 19.—20. ure, ob ne- deljah od 10.—12. ure predpoldne, kjer se dobe tudi vsa druga pojasnila. Odbor.

Gospodarstvo.

g Hmelj. XIX. brzojavno tržno poro- čilo. Nürnberg, 18. sept. 1923. Plačuje se 10.—13 milijard za 50 kg. Zatek, 18. 9. 1923. Tendanca mirna. — kupčija velika. — 3000—3200 žk za 50 kg.

g Naše vino za simmentalsko živino. »Hrv. slav. gospodarsko društvo« v Za- grebu se pogaja z gospodarskim oddel- kom švicarske vlade v Bernu, kako bi se omogočila prodaja našega vina v Švico pod pogojem, da nam švica za izkupček dobavi originalno plemensko živino, zlasti simmentalske pasme. Švi-

carska vlada je že izjavila svojo pri- pravljeno, da za izvoz plemenske živi- ne dovoli brezplačni prevoz na železnici do meje in povrhi se značno podpora v svrhu popusta pri cenah živine. Glede načina prodaje vina so pogajanja že v teku. Ako akcija uspe in najde razume- vanje pri pristojnih činiteljih, bo značno olajšala našo vinski krizo in pripomo- gla k napredku naše živinoreje.

g Dobava lesa za tla. Pri upravi dr- žavnih monopolov v Beogradu se bo vr- šila dne 8. oktobra t. l. ofertalna licita- cija glede dobave lesa (deski itd.) za tla. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani inter- esentom na vpogled.

g Industrija za municije in orožje v Jugoslaviji. Nedavno je izšel v beograđ- škem »Trgovškem glasniku« članek in- pod peresa sekcijkega načelnika trgo- vinskega ministristva g. Milivoja Savi- ča, v katerem povdarja pisec, kako zelo je naša država še odvisna od inozem- stva. Veliko vlogo igra pri tem slasti industrija orožja in municije. Pisec raz- pravlja v svojem članku, v koliko ob- stoja doslej v naši državi taka indus- trija in katere industrijske panoge bi se dale v slučaju potrebe v to svrhu zmo- gati. Pri razpravi o vojaškem zakonu je vojni minister opozarjal na veliko potrebo, da se naša država v tem ozir- osamosvoji od inozemstva ter spredi lastno industrijo, ki bo mogla služiti v slučaju potrebe vojaškim namenom. Kakor izgleda, so se v tem pogledu ste- rili koraki v različnih smereh. Tako se je nedavno poročalo, da namerava vo- zenjska škodova tvornica osnovati v Bosni svojo filijalko. Načrtuje namere- vajo v kratkem povečati tvornico že- lezniskih vozov v Bos. Brođu, ki je pre- urejena tudi za gradnjo aeroplanov. — Zagrebški »Morgen« pa poroča v eni zadnjih števil, da so gospe v Novi Sad zastopniki tvrčke Manfred Weiss iz Budimpešte, ki namerava v Novem Sadu osnovati podružnico svoje tvor- nice za nabavo in poljedelske stroje. Vesli- so se že tozadevna pogajanja in sedaj iščejo samo še primerno stavbišče. V svrhu ureditvenja tega načrta je razve- telj te tvornice došel tudi v Zagreb, da sklopi s tamšnjimi industrijskimi krogi v potrebne stike. V svrhu eksploracije bosanskih železnih rudnikov se je že pred mesec osnovala »železniska družba«, ki namerava v prihodnji pomladi pričeti z delom na dvignu zaklade. Ki leže iz- izrabljeni na bosanskih tleh.

KRALJEV TEKMEC.

(Nadajevanje in konec romana: Markiza Pompadour.)

Pislovanila: Rosaura. (Dalje.) (56)

»Ah, sedaj se mi pa že malo jasni.« — »Priatelj moj, — je hladno pripom- nal gospod Jakob, — vi preveč skušate razumeti in prodreti narče naših pred- stotnikov. Ta napaka bi vam utegnila v njih očeh škodovati, pripomniam vam to le tako, a sedaj ponovim zopet vse pred- misel in govodila glede jetnika. Vi bo- dete že od danes naprej začeti, prijateljski obveštati z njim, dali mu bodete vse, česar se mi bo zahotelo in kar bo zaželel, vse, ste me razumeli? — Če bo hotel pri- stati, se bodete pomudili, da poskrbite za očitav pisem naslovljenecem. — Če mu bo kdo skrivaj pisal, bodete zamizali ter nič opazili. — Mogoče bo kar več o- beh, možki ali ženske, posebno ženske, prošno za setanek, pogovor z jetnikom. Vi bodete to dovolili ter opravili svoje dovoljenje s kakim razlogom, ki ga bo- dete že našli.« — »Da me nič ne skrbi, oprasa in prosi, da mu odpreni vrata ječe, ali ga smem iz- pustiti?« — je ironično vprašal baron di Marcey, katerega je mlajuni govori- meznega obiskovalca zmeraj bolj dražil. — »No, to je izključeno. — a drugo mi bodete vse dovolili in pripustili. — je hladno odvrnil gospod Jakob. — »Baron je zamrmral, par nerazumljivi- nih besed, katerih navidezno obiskovalec ni nič opazil. Ta pa je nadaljeval z ob-

lastnim in nezpremenjenim glasom, ki je druzil barona do skrajnosti: »Sedaj pa prihajam k najvažnejši točki in obenem najbolj delikatan današ- nje misije. — Nimam ravno natančnih navodil glede omil. Ki bi se utegnili brigati in vmešavati v zadevo. — Ali zdi se vam, da se bo le en možki poka- zal, vendar pa nisvo ravno govovi v tem oziru. Ako bi imeli opravka tudi z več možkami, stvar ni tako huda, — vi bodete vse dovolili, česar bodo izprosili od vas pod različnimi pretvezami. — To je glede možkih. Ostanajo ženske, in ženske bote najbrže dva. Ako bote imeli opravka s kako sobarico, storite kot z možkami, če pa bote imeli opravka s to- le žensko, tedaj je stvar druga.« — Pri teh besedah je gospod Jakob vzlel iz žepa lepo minijaturo in jo ponudil baronu rekoč: »Dobro si oglejte to sličico. — Utisni- te si v spomin vse poteze, da boste na vsak način spoznali živo podobo, pa naj se že prikaže v eni ali drugi noši, pre- obliki ali podobno. — Ali ste dobro o- pazovali, ali jo bodete spoznali?« — Baron je vrnil minijaturo ter pritr- dil: »Spoznal bodem to gospo, pa naj se še tako preobleče.« — »Dobro, — je pripomnil gospod Ja- kob ter zopet skril sličico. — »Evo, — glede te gospe se morata obnašati po sledečem navodilu.« — In resni, strahovit prišlec je s takim glasom dajal skrivnostna navodila gle- de te obiskovalke. — »Ali kar je predstojnik zahteval, je moralo biti skrajno delikatno, ker se je baron kar mahoma vzravnal, medtem ko je do tedaj sklonjen poslušal tiha pove- lja. Ves blid in v potniim čeloni je pri- pomnil:

»Vi zahtevate od mene nizkoto in infamno dejanje, — ne, takega povelja ne izvršim.« — Gospod Jakob je bliskovito čutil barona s strogin, strahujočim pogle- dom, začel vrieti prstan spoznanja na svoji roki, — pa oblastno velel: »Vi bodete ubogali! To je potrebno.« — »Oprostite gospod, ali moja vest mi kaže takega prepoveduje.« — »Pa nič drugega! — je prezirljivo vprašal gospod Jakob. — »Takemu povelju bi mogel slušati le, ako bi mi ga dal. —« — »Kdo?« — je vprašal gospod Jakob. Ker je opazil, da se baron obotavlja, medtem je pa tudi že obrnil prstan s kamenoim na ven. —

»Od enega izmed glavnih očeto, — je odgovoril di Marcey, — se menim, — va svetost mi lahko pomiri mojo vest, — in me lahko očete greha že vnaprej ali vi ste tajnik, kakor jaz. — Bled, lahcn nasmetil se je poklat na lico gospoda Jakoba. — Obrnil je vnovič prstan na zmotraj pa ponovil v drugo: »Nič drugega kot to? Ali zakaj mi vendar niste tega takoj povedali, sin moj?« — S temi besedami si je odprl Jopit na prstih ter pokazal osuplemu baronu ma- lo zlato znamenje s posebnimi kabal- stičnimi znaki, ki je viselo na zlati ve- rižici. — (Dalje prihodnj)

Knjigovodja

Zmožen bilance, z daljšo prakso, sposoben in ver- ziran, se sprejme v tvornici Narcissus, Zagreb, pošlan, prefinac 227. 2055 4—1

Mala oznanila.

Dva vinska soda (polovnjaka), vinska cev, bakrena pipa, ne- kaj parov čevljev, železna peč (Dauerbrandfen) in drsnka na prodaj. Radagova ulica 23, pritrilje. 2054

Perilo za pranje se vzame na dom po znizani cenl. — Vprašati pri Mariji Skrbinc, Strossmayerjeva ulica 8.

Potnika

išče »Zitarica« valetgovina z moko in deželnimi pri- delki, Maribor, Aleksan- drova cesta št. 32. 2061

Galanterija

drobnina, trikotaža

Samo na debelo!

Gaspari & Faninger

Maribor 1047
Aleksandrova cesta 48.

1000 K nagrade

dobit, kdor izsledil rdeče-lisasto kravo z odlomljenim rogom, ki je ušla minul tork na sejmišču v Mari- boru. Prijave na policijski komisariat ali gostilno Prah v Krčevini. 2053